

Dział 1. Społeczeństwo i my.

Autoprezentacja – pokazywanie innym ludziom siebie

Asertywność – umiejętność wyrażania swojego zdania z szacunkiem dla innych

Komunikacja werbalna – słowna; **niewerbalna** – gesty, mimika, ton głosu...

Sofistyka – umiejętność przekonywania, nawet fałszywymi argumentami

Erystyka – umiejętność prowadzenia sporów

Retoryka – umiejętność przemawiania

Dyskusja – celem jest poszukiwanie prawdy

Sposoby rozwiązywania konfliktów: **mediacje** (mediator pomaga się dogadać); **negocjacje** (rozmawiamy i szukamy rozwiązania); **arbitraż** (sędzia rozstrzyga) **głosowanie** (większość zwycięża); **proces sądowy**

Grupy społeczne: **małe** (rodzina) i **duże** (uczniowie gimnazjum w Cedrach Wielkich); **formalne** (mają określone zasady członkostwa, statut np. ZHP) i **nieformalne** (np. grupa przyjaciół z podwórka); **pierwotne** (bliska, ale nie zawsze dobrowolna więź między członkami (rodzina, klasa) **wtórne** (tworzone ze względu na jakiś cel np. Stowarzyszenie Żuławy Gdańskie)

Funkcje rodziny: prokreacyjna, wychowawcza, kulturowa, społeczno – ekonomiczna (zaspokajają podstawowe potrzeby członków)

Problemy polskiego społeczeństwa: bezrobocie, ubóstwo – życie na granicy minimum socjalnego i minimum egzystencji), bezdomność, alkoholizm; narkomania, przestępczość

Dział : Naród. Patriotyzm. Mniejszości narodowe

Naród: wspólnota ludzi, których łączy **poczucie przynależności do niej oraz historia, język, kultura, zazwyczaj terytorium**

Narody bez państw: Romowie (Cyganie), Kurdowie, Baskowie

Państwa wielonarodowe: USA, Rosja, Kanada, Belgia

Państwa jednonarodowe: Polska, Litwa, Niemcy

Mniejszość narodowa: ludzie mieszkający w naszym kraju, ale posiadający własne państwo (np. Wietnamczycy, Ukraińcy, Chińczycy..Niemcy...)

Mniejszość etniczna – ludzie mieszkający w naszym kraju i nie mający własnego państwa (Cyganie, Łemkowie, Tatarzy, Karaimi)

Imigrant – człowiek osiedlający się w naszym kraju

Emigrant – człowiek wyjeżdżający z własnego kraju z zamiarem osiedlenia się w innym

Uchodźca – człowiek uciekający z własnego kraju w obawie przed prześladowaniami

Patriota – kocha swój kraj, szanuje inne

Nacjonalista – uważa, że interesy jego narodu są najważniejsze

Szowinista – wielbi własny naród, nienawidzi innych

Rasista – uważa, że wartość człowieka zależy od koloru skóry

Ksenofob – nie lubi obcych, ich języka, kultury

Kosmopolita – uważa, że ojczyzną jest cały świat („tam ojczyzna, gdzie dobrze)

Holocaust – zagłada Żydów z czasie II wojny światowej

Symbole RP: godło – biały orzeł w złotej koronie na czerwonym polu

Barwy – biało-czerwona flaga (dzień flagi 2 maja)

Hymn – Mazurek Dąbrowskiego od 1927 r. hymnem państwowym (skomponowany w 1797r we Włoszech)

Repatriacja – powrót do ojczyzny

Przyczyny emigrowania Polaków: **polityczne** (ucieczki przed represjami – carskie po powstaniach, II wojna, komuniści); **ekonomiczne** (zarobkowe)

Polonia – skupiska Polaków za granicą, największe: USA, Niemcy, Kanada, Francja, Rosja,

Dział III : Władza. Państwo. Demokracja.

Funkcje państwa: **zewnątrzne** (obrona kraju i jego interesów; kontakty międzynarodowe); **wewnętrzne** (tworzenie i egzekwowanie prawa, zapewnianie bezpieczeństwa, kierowanie administracją)

Formy państwa: **monarchia** (dożywotni, dziedziczny lub elekcyjny król) i **republika** (wybierany na kadencję prezydent)

Systemy rządów:

Autorytarny:

- dyktatura jednostki lub grupy; ludzie nie wpływają na decyzje władz, ale mają swobodę w życiu prywatnym, gospodarczym czy kulturalnym; za sprzeciwianie się władzy - represje (Białoruś, II Rzeczpospolita za Piłsudskiego)

TOTALITARNY:

- jedna partia, jeden wódz (kult wodza) , jedna ideologia; terror wobec opozycji, całkowite podporządkowanie społeczeństwa państwu; cenzura i całkowita kontrola nad mass-mediami; gospodarka podporządkowana państwu (Korea Płn, Chiny, ZSRR)

Demokratyczny:

- obywatele wybierają w wyborach władze; -trójpodział władzy; władza przestrzega prawa, są wolności obywatelskie; może działać legalna opozycja; gospodarka wolnorynkowa

Rodzaje demokracji (rządy ludu)

Przedstawicielska – wybieramy reprezentantów (posłowie, prezydent) oni rządzą w naszym imieniu

Bezpośrednia – podejmujemy ważne decyzje: **referendum, inicjatywa ludowa** (100 000 obywateli może zgłosić swój projekt do Sejmu);

Zasady demokracji: trójpodział władzy, szacunek dla praw mniejszości, pluralizm polityczny (może działać wiele partii, stowarzyszeń itp.)

Prawa człowieka są: **przyrodzone** (mamy od narodzin); **uniwersalne** (mają je wszyscy); **niezbywalne** (nie możemy ich się zrzec)

Prawa I generacji: wolności i prawa **osobiste** (życie, wolność, równość...) oraz **polityczne** (wybory)

Prawa II generacji: socjalne, kulturalne i ekonomiczne (do pracy, strajku, nauki, wypoczynku ...)

Prawa III generacji: dotyczące zbiorowości (do pokoju, demokracji, rozwoju, czystego środowiska..)

Prawa człowieka określają dokumenty:

Karta Narodów Zjednoczonych z 1945 roku

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948 roku

Konwencja o Prawach dziecka z 1989 r.

Ochroną praw człowieka zajmuje się Rada Europy , a w Polsce podstawowy dokument to Konstytucja RP oraz: Rzecznik Praw Obywatelskich, Praw Dziecka, GIODO, KRRIT, PCK, Amnesty Internationale,

Dział IV: Ustrój RP

Władza ustawodawcza:

Parlament dwuizbowy:

4 lata kadencji

Sejm

- 460 posłów

Senat

- 100 senatorów

Zasady prawa wyborczego:

- **Powszechność:** wyborcami są wszyscy pełnoletni obywatele posiadający:
 - **Czynne prawo wyborcze** (prawo wybierania)
 - **Bierne prawo wyborcze** (kandydowania i bycia wybranym)
- **Równość:** każdy wyborca ma jeden głos
- **Bezpośredniość:** wyborca sam głosuje na konkretną osobę
- **Proporcjonalność:** partie otrzymują liczbę mandatów w stosunku proporcjonalnym do liczby uzyskanych głosów
- **Zasada wyborów większościowych:** mandaty otrzymują osoby, które zdobyły największą liczbę głosów
- **Tajność** : głosowanie anonimowe

Immunitet parlamentarny – przywilej chroniący posłów i senatorów przed zatrzymaniem i postawieniem przed sądem bez zgody Parlamentu.

Zadania sejmu:

- ✓ Przygotowywanie projektów ustaw
- ✓ Uchwalanie ustaw
- ✓ Kontrolowanie władzy wykonawczej, w szczególności w kwestii wykonania ustawy budżetowej
- ✓ Wybór członków Trybunału Konstytucyjnego, prezesów: Sądu Najwyższego, NBP, NIK, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka.

Zadania Senatu:

- ✓ Charakter doradczy
- ✓ Opiniowanie ustaw
- ✓ Wprowadzenie poprawek do ustaw

Sejm + Senat = Zgromadzenie Narodowe: odbiera przysięgę prezydenta, może uznać go za niezdolnego do sprawowania urzędu czy postawić go w stan oskarżenia

Dieta poselska - zwrot kosztów związanych z pełnieniem funkcji

Marszałek - przewodniczy obradom sejmu i senatu

Laska marszałkowska - symbol władzy marszałka

Kworum - liczba posłów niezbędna do prawomocnego podjęcia decyzji

Władza wykonawcza: prezydent i rząd czyli premier i Rada Ministrów.

Prezydent jest wybierany: spośród kandydatów powyżej 35 roku życia, popartych przez 100 000 obywateli mających czynne prawo wyborcze w głosowaniu powszechnym, równym, tajnym, bezpośrednim i większościowym na 5-cio letnią kadencję

Kompetencje prezydenta:

Powoływanie premiera, ministrów, sędziów; Zwierzchnik sił zbrojnych; Inicjatywa ustawodawcza; Podpisywanie lub wetowanie ustaw; Reprezentowanie państwa na zewnątrz; Możliwość rozwiązania sejmu; Nadawanie obywatelstwa polskiego; Prawo łaski wobec skazanych; Wydawanie rozporządzeń i zarządzeń; Nadawanie orderów i tytułów naukowych

Prezydenci RP:

1. Gabriel Narutowicz 1922 r.
2. Stanisław Wojciechowski 1923 - 1926
3. Ignacy Mościcki 1926 - 1939.
4. Władysław Raczkiewicz 1940 (emigracja)
5. Bolesław Bierut 1947-1952
6. Wojciech Jaruzelski 1989 - 1990

7. Lech Wałęsa 1990-1995
8. Aleksander Kwaśniewski 1995-2005
9. Lech Kaczyński 2005-2010
10. Bronisław Komorowski 2010 - 2015
11. Andrzej Duda 2015 -

Rada Ministrów (rząd): premier i ministrowie

Zadania RM: - wykonywanie ustaw; przygotowanie projektu ustawy budżetowej; prawo inicjatywy ustawodawczej; odpowiedzialność za bezpieczeństwo państwa; zawieranie umów międzynarodowych; kierowanie pracą wszystkich organów administracji

Władza sądownicza.

Zasady wymiaru sprawiedliwości:

- **niezawisłość:** sędziowie kierują się przepisami prawa i własnym sumieniem
- **jednolitość** - wszystkie sądy orzekają w imieniu państwa na mocy tego samego prawa
- **kolegialność** - orzekają w zespołach
- **jawność postępowania** - sprawy sądowe otwarte dla publiczności
- **instancyjność** - możliwość odwołania się od wyroku sądu pierwszej instancji do sądu drugiej instancji

Wykroczenie: czyn karalny, nie tak szkodliwy społecznie jak przestępstwo, zagrożony karą aresztu od 5 do 30 dni, ograniczenia wolności do 1 miesiąca, grzywny lub nagany.

Sąd Najwyższy:

- nadzoruje działalność innych sądów; - rozpatruje kasacje od orzeczeń wydanej w drugiej instancji; - interpretuje przepisy prawa; - stwierdza ważności wyborów prezydenckich, do parlamentu i referendum

Sądy powszechne

- **rejonowe:** sędzia i dwóch ławników; podstawowe jednostki orzekające wymiaru sprawiedliwości (sprawy o wykroczenia)
- **okręgowe:** sprawy o zabójstwo, rozwody (pierwsza instancja); rozpatrywanie apelacji od wyroków sądów rejonowych
- **apelacyjne** - sądy drugiej instancji dla wyroków wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe
- **Sądy administracyjne:** rozstrzygają spory między obywatelami a jednostkami administracji publicznej i orzekają o zgodności uchwał samorządu terytorialnego z ustawami (wojewódzkie sądy administracyjne i **NSA** - Naczelny Sąd Administracyjny)
- Trybunały: **Trybunał Konstytucyjny** (bada zgodność aktów prawnych niższego rzędu z Konstytucją) i **Trybunał Stanu** (sądzi najwyższych urzędników państwowych)

Pierwsze na świecie konstytucje:

- Stany Zjednoczone 1787 rok; - Polska - 3 maja 1791 rok; - Francja 3 września 1791 rok

Polskie Konstytucje:

3 maja 1791 Marcowa 1921 Kwietniowa 1935 1952 PRL (Lipcowa - 22 lipca)

1997 RP

Dział V. Samorząd terytorialny

Samorząd terytorialny w Polsce.

Samorząd terytorialny - forma organizacji mieszkańców danego obszaru, którzy mogą decydować o sprawach dla niego istotnych bezpośrednio, lub przy pomocy wybranych przedstawicieli. (gminy, powiaty, województwa)

Samorząd funkcjonuje według zasad:

- **Pomocniczości** - podstawowe zadania realizowane na poziomie gminy, ale z dofinansowaniem państwa
- **Decentralizacji władzy** - podział administracji i określenie zadań
- **Samodzielności** - samorząd we własnym zakresie realizuje zadania publiczne
- **Demokracji przedstawicielskiej** - o sprawach istotnych dla wspólnoty mieszkańców decydują ich przedstawiciele (radni)
- **Wolności zrzeszania się:** samorzady mogą przystępować do związków i stowarzyszeń

1 stycznia 1999 r. - nowy podział administracyjny państwa:

2489 gmin; 308 powiatów; 16 województw

Gmina - najmniejsza, podstawowa jednostka samorządu terytorialnego.

Powiat - jednostka samorządu obejmująca kilka lub kilkanaście gmin (powiat ziemski) lub obszar miasta, który jest gminą na prawach powiatu (powiat grodzki)

Województwo - największa i zasadnicza jednostka podziału terytorialnego

Organy samorządu terytorialnego:

	Gmina	Powiat	Województwo
Organ uchwałodawczy	Rada Gminy - z wyboru na 4 letnią kadencję	Rada Powiatu - na 4 letnią kadencję	Sejmik Województwa na 4 letnią kadencję
Organ wykonawczy	Gminy wiejskie - wójt ; Miasta - burmistrz ; Duże miasta - prezydent miasta	Zarząd powiatu ze starostą na czele	- zarząd wojewódzki z marszałkiem; - wojewoda

W urzędzie gminy można:

- otrzymać dowód osobisty, akt urodzenia, zgonu, małżeństwa; zameldować się;
- otrzymać mieszkanie komunalne; otrzymać zezwolenie na budowę domu, wycinkę drzew; ubiegać się o zasiłek; otrzymać koncesję na sprzedaż alkoholu; zarejestrować jednoosobową działalność gospodarczą; - zapłacić niektóre podatki (np. rolny, gruntowy, za psa)

W urzędzie powiatowym można:

- uzyskać prawo jazdy; zarejestrować pojazd; zgłaszać skargi konsumenckie; otrzymać zgodę na zmianę nazwiska i imienia; złożyć podanie o nadania lub zmianę obywatelstwa; otrzymać kartę wędkarską

W urzędzie wojewódzkim można:

- uzyskać zgodę na zbiórkę pieniędzy na terenie województwa; uzyskać dofinansowanie placówek kulturalno – oświatowych i zdrowotnych; otrzymać paszport; otrzymać zgodę na pobyt cudzoziemca i jego zatrudnienie

Dział VI - Udział obywateli w życiu publicznym

Sposoby uzyskania obywatelstwa polskiego:

- **zasada krwi** – po urodzeniu dziecko otrzymuje takie samo obywatelstwo, jak jego rodzice
- **zasada ziemi** – dziecko otrzymuje obywatelstwo kraju, którym się urodziło
- **obywatelstwo z wyboru** – otrzymują cudzoziemcy od pięciu lat mieszkający w Polsce
- obywatelstwo poprzez **związek małżeński** z Polakiem
- obywatelstwo **za szczególne zasługi** nadawane przez prezydenta

Prawa osobiste:

- do życia; nietykalność i wolność osobista; ochrony prywatności; nietykalność mienia; tajemnica korespondencji; ochrona danych osobowych

Wolności obywatelskie:

- wolność sumienia i wyznania; wolność słowa i druku; prawo do uzyskiwania rzetelnej informacji z mass-mediów

Prawa publiczne:

- do swobodnego zrzeszania się; do wolności zgromadzeń

Prawa polityczne:

- do uczestnictwa w kierowaniu sprawami publicznymi pośrednio (przez przedstawicieli) i bezpośrednio (referendum)

- bierne prawo wyborcze – prawo kandydowania na ważne stanowiska państwowe

- czynne prawo wyborcze – prawo brania udziału w wyborach

Prawa ekonomiczno – społeczne

- prawo do własności i dziedziczenia; do nauki, pracy i wypoczynku; ochrony zdrowia i pomocy socjalnej; korzystania z dóbr kultury i środowiska naturalnego

Obowiązki obywateli:

- przestrzeganie praw
- płacenia podatków
- obrona ojczyzny
- troska o dobro wspólne
- ochrona środowiska naturalnego

Dział VII – etyka w polityce. Media.

Spółczesność obywatelska to samoorganizująca się zbiorowość, ukształtowana w wyniku działania różnych instytucji życia publicznego: mediów, organizacji społecznych i politycznych i innych form aktywności obywatelskiej.

Cechy społeczeństwa obywatelskiego:

- aktywność obywatelska; organizacje społeczne; rozwinięte samorządy; ugruntowane postawy demokratyczne

Kultura polityczna to postawy, wartości i przekonania jednostek oraz całego społeczeństwa.

Typy kultury politycznej:

Zaściankowa: zainteresowanie jednostek sprawami publicznymi ograniczone do spraw własnej rodziny lub miejscowości

Poddańcza: jednostki i grupy społeczne interesują się życiem publicznym, ale nie angażują w politykę i podporządkowują decyzjom politycznym ośrodków władzy (typ charakterystyczny dla państw autorytarnych i młodej demokracji)

Uczestnicząca: jednostki interesują się i angażują w życie publiczne; oceniają, współdecydują, sprawują władzę, wykazują się wiedzą na temat życia politycznego. (typ charakterystyczny dla społeczeństw demokratycznych)

Cnoty obywatelskie – to wartości, które przyczyniają się do tworzenia dobra wspólnego i powinny kształtować postępowanie każdego obywatela: uczciwość; prawdomówność; tolerancja; obiektywizm; odwaga w podejmowaniu decyzji; honorowe postępowania

Funkcje mediów: informacyjna, kontrolna, opiniotwórcza, kulturalna, edukacyjna.

Formy komunikatów występujących w mediach: notatka, komunikat, artykuł, reportaż, wywiad, felieton

Opinia publiczna – poglądy znacznej części społeczeństwa na jakiś temat – badamy poprzez sondaże (OBOP, CBOS, Pentor, Demoskop)

Public relations – budowanie wizerunku

Propaganda – kształtowanie postaw i poglądów odbiorców poprzez podawanie informacji nieprawdziwych, jednostronnych, pasujących władzy

Dział VIII – Wspólna Europa

Filary Unii Europejskiej

Filar I	Filar II	Filar III
Gospodarka	Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa	Sprawy wewnętrzne i wymiar sprawiedliwości
- unia gospodarcza państw członkowskich: swobodny przepływ towarów, usług,	- zachowanie pokoju, umacnianie bezpieczeństwa, współpraca międzynarodowa	- wysoki poziom bezpieczeństwa, ochrona wolności - współpraca w dziedzinie zwalczania przestępczości zorganizowanej

ludzi i kapitału; - koordynacja gospodarki - unia walutowa - euro	- wymiana informacji, wspólne stanowiska i akcje	(terroryzm, handel narkotykami, ludźmi) , rasizmu i ksenofobii
---	---	---

Przyczyny integracji europejskiej:

- nawiązanie współpracy warunkiem udzielenia pomocy finansowej przez USA po II wojnie światowej (plan Marshalla)
- obawa przed wybuchem kolejnej wojny w przypadku utrzymywania Niemiec w izolacji
- wzrost zagrożenia komunistycznego
- chęć szybszego zwalczania niedostatku i odbudowy zrujnowanych gospodarek
- dążenie do odzyskania pozycji na świecie utraconej w wyniku II wojny

Integracja europejska:

- 1950 – **plan Schumana**: współpraca Francji i Niemiec w sektorze węgla i stali
- 1951 – **traktat paryski: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS): Francja, Niemcy, Benelux, Włochy**
- 1979 – pierwsze bezpośrednie **wybory do Parlamentu Europejskiego**
- 1985 – **traktat z Schengen**: znoszenie kontroli celnych na granicach wewnętrznych Wspólnot
- 1992 – **traktat z Maastricht: UNIA EUROPEJSKA**
- 2004 – **Polska, Węgry, Czechy, Słowacja, Słowenia, Malta, Cypr, Litwa, Łotwa, Estonia w Unii**

Symbolika UNII

Flaga: 12 gwiazd na lazurowym tle

Hymn : „Oda do radości” z IX symfonii Beethovena; tekst: Fryderyk Schiller

Postanowienia traktatu z Maastricht:

- wprowadzenie nazwy „Unia europejska”; zapowiedź wspólnej waluty – euro; zasada pomocniczości; obywatelstwo europejskie z zachowaniem narodowego; - ustanowienie Komitetu Regionów Europejskich i Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich; - procedura współdecydowania; Fundusz Spójności ; - procedury współpracy w zakresie wymiaru sprawiedliwości, sprawa wewnętrznych, polityki zagranicznej, bezpieczeństwa, ochrony środowiska

Ojcowie zjednoczonej Europy:

- **Robert Schuman** – premier Francji; - **Jean Monet** – dyplomata francuski; - **Konrad Adenauer** – kanclerz RFN; - **Alcide de Gaspari** – premier Włoch; - **Paul Henri Spaak** – premier Belgii; - **Winston Churchill** – premier Wielkiej Brytanii

Instytucje Unii Europejskiej:

Rada Europejska nadrzędna instytucja wobec wszystkich innych organów złożona z szefów państw i rządów, ministrów spraw zagranicznych: wytyczanie kierunków rozwoju UE; koordynacja polityki zagranicznej państw członkowskich; podejmowanie decyzji w sprawie przyjęcia nowych członków

Rada Unii Europejskiej - główny organ decyzyjny złożony z ministrów państw członkowskich: - uchwalanie prawa unijnego; koordynacja polityki gospodarczej państw członkowskich; kierowanie polityką zagraniczną UE

Komisja Europejska - kieruje bieżącą działalnością UE; przygotowuje projekty aktów prawnych; nadzór nad przestrzeganiem przez państwa prawa unijnego; reprezentowanie UE na arenie międzynarodowej

Parlament Europejski: skład: 785 posłów w tym 54 z Polski

Trybunał Sprawiedliwości:- najwyższy organ sądowy; - rozstrzyga spory między państwami oraz między państwami a organami Unii

Dział IX – Miejsce Polski na arenie międzynarodowej

Cel polityki zagranicznej – chronić nasze interesy i współpracować z innymi państwami

Ambasady – przedstawicielstwa kraju za granicą

4 kwietnia 1949 r: - powołanie w Waszyngtonie sojuszu polityczno - wojskowego: **NATO (Pakt Północnoatlantycki):** USA, Francja, W. Brytania, Włochy, Norwegia, Portugalia, Belgia, Holandia, Luksemburg, Dania, Islandia.

12 marca 1999 r Polska, Węgry i Czechy w NATO

Zasady funkcjonowania NATO:

- solidarna obrona - w przypadku zbrojnego ataku na któreś z państw NATO, wszystkie inne mają obowiązek udzielania militarnej pomocy
- misje pokojowe i wojskowe: Bośnia, Hercegowina, Kosowo

Najważniejsze organy NATO:

Rada Północnoatlantycka: podejmuje najważniejsze decyzje, na jej czele sekretarz generalny

Komitet Wojskowy NATO - funkcja doradcza dla Rady; najważniejszy organ wojskowy

Komitet planowania obronnego - ministrowie obrony państw NATO; współpraca armii państw NATO, uzgadnianie planów obrony na wypadek zbrojnego ataku

Grupa Planowanie Nuklearnego: specjaliści z państw członkowskie zajmujący się kwestiami rozmieszczenia broni jądrowej, kontrolą zbrojeń, systemami zabezpieczeń

Sekretarz Generalny - zawsze Europejczyk, kieruje pracami najważniejszych instytucji NATO, reprezentuje Pakt na arenie międzynarodowej, prowadzi obrady, ma 4 letnią kadencję.

Siedziba NATO - Bruksela

Po II wojnie - decyzja państw o powołaniu organizacji zdolnej przeciwdziałać kolejnym konfliktom

1945 - San Francisco - podpisanie przez 51 państw Karty Narodów Zjednoczonych i powołanie ONZ (obecnie 192 państwa)

Cele: - utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa; -
rozwijanie współpracy między państwami; wspieranie rozwoju
gospodarczego państw; ochrona praw człowieka ; - rozwiązywanie
konfliktów metodami pokojowymi

Organizacje w ONZ

UNESCO - oświata, nauka i kultura

FAO - wyżywienie i rolnictwo

WHO - zdrowie